

Γυναίκες:

Ένα ταξίδι στις μεγαλοπρεπείς μορφές της τέχνης των γραμμάτων και του αθλητισμού.

**Κουρουκλίδου Ελένη¹, Κουτσαυτάκη Εύη¹, Παναγή Κυριάκος¹,
Παπαλεξίου Ευαγγελία¹, Πετρίδου Ευαγγελία¹**

¹Γενικό Λύκειο Αριστοτελείου Κολλεγίου Θεσσαλονίκης
lykeio@aristotelio.edu.gr

Παπαχρήστου Μαρία

Φιλολόγος, Αριστοτέλειο Κολλέγιο
papachristoumary@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σαπφώ, Μαίρη Σέλλεϋ, Μαρία Μοντεσσόρι, Κοκό Σανέλ, Μελίνα Μερκούρη – είναι λίγα μόνο από τα ονόματα γυναικών που έχουν γράψει ιστορία σε ολόκληρο το φάσμα της γυναικείας πορείας, από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας, από την μία άκρη του κόσμου στην άλλη, ακόμα και στα πλέον πατριαρχικές κοινωνίες. Πολλές είναι οι γυναίκες που άφησαν εποχή χάρη στο ελεύθερο πνεύμα τους και στο ασυμβίβαστο του χαρακτήρα τους, καινοτόμησαν η καθεμία σε διαφορετικές συνιστώσες του πολιτισμού και άφησαν μια τεράστια κληρονομιά στις επερχόμενες γενιές. Με το παράδειγμά τους ενέπνευσαν ολόκληρες γενιές και τις ώθησαν στο να εφαρμόσουν τις ιδέες τους προάγοντας έτσι τον πολιτισμό. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε αφορμή για την εργασία μας, στόχος της οποίας είναι η ανάδειξη γυναικών που άφησαν το στίγμα τους στον πολιτιστικό χώρο. Γι' αυτό το λόγο ερευνήσαμε ενδελεχώς τη ζωή και το έργο τους αντλώντας αρχικά βιβλιογραφικές πληροφορίες. Έπειτα εμβαθύνουμε στο έργο της καθεμίας ξεχωριστά εντοπίζοντας τι ακριβώς ήτανε αυτό που τις έκανε να ξεχωρίσουν. Συγχρόνως συνθέσαμε ερωτηματολόγια με στόχο την αποτύπωση της γνώσης των πολιτών σχετικά με τις γυναίκες αυτές. Στις δράσεις μας προστέθηκαν επίσης μια αφίσα και ένα χρονολόγιο, μέσα από τα οποία στοχεύουμε στο να γίνουν οι γνώσεις σχετικά με αυτές πιο προσιτές. Μέσα από τις δράσεις μας και την βιβλιογραφική έρευνα πήραμε πολλές πληροφορίες για τις δεκαπέντε γυναίκες που επιλέξαμε αλλά και την γνώμη των ερωτηθέντων για αυτές. Τέλος συμπεράναμε την σημαντικότητα, την διαχρονικότητα τους καθώς και την απήχηση που έχουν στο κοινό σχετικά με τις αλλαγές που επέφεραν στην ανθρωπότητα.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Γυναίκες, ιστορία, πολιτισμός, απήχηση, διαχρονικότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Χιλιάδες είναι οι γυναίκες που διακρίθηκαν ανά τα χρόνια σε όλους τους τομείς του ανθρώπινου δυναμικού. Ακόμη και στα πιο πατριαρχικά καθεστώτα και σε εποχές που οι γυναίκες βρίσκονταν στην αφάνεια, η γυναικεία μορφή κατάφερε να διακριθεί, να αναγνωριστεί και να χαραχθεί ανεξίτηλα στη μνήμη των μεταγενέστερων γενεών. Η γυναικεία πορεία όμως δεν σταματά εκεί. Γυναίκες που διακρίνονται για τα επιτεύγματά τους υπάρχουν και σήμερα.

Σκοπός, λοιπόν, της εργασίας μας είναι να πραγματοποιήσουμε ένα ταξίδι, να κάνουμε μία αναδρομή στην πορεία των γυναικών που ξεχώρισαν στα γράμματα, τις τέχνες και τον αθλητισμό. Στην λίστα μας περιλαμβάνεται μία ευρεία γκάμα προσωπικοτήτων, των οποίων το έργο είναι ανεκτίμητο, αξιοθαύμαστο και διατρέχει όλη την πορεία της γυναικείας εξέλιξης. Οι γυναίκες που επιλέξαμε είναι: η Σαπφώ, η Μαρία Κάλλας, η Ελένη Μουζάλα, η Μελίνα Μερκούρη, η Κατίνα Παξινού, η Κάθριν Χέμπορν, η Φρίντα Κάλο, η Κοκό Σανέλ, η Μαίρη Κουάντ, η Μπίλυ Τζιν Κινγκ, η Νάντια Κομανέτσι, η Μαίρη Σέλλευ, η Βιρτζίνια Γουλφ, η Μαρία Μοντεσσόρι και η Λένι Ρίφενσταλ. Το έργο των παραπάνω γυναικών μελετήσαμε και επιλέξαμε τα πιο σημαντικά τους επιτεύγματα, για τα οποία και έγραψαν ιστορία. Παράλληλα, μέσα από διάφορες δράσεις επιδιώξαμε να μάθουμε το κατά πόσο αυτά τα άτομα είναι γνωστά στο ευρύ κοινό, να μάθουμε τις προτιμήσεις του σχετικά με αυτά και να ελέγξουμε την απήχηση τους στη σημερινή εποχή.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ως πρώτο βήμα της εργασίας μας προσπαθήσαμε να αντλήσουμε πληροφορίες τόσο από βιβλία όσο και από το Διαδίκτυο έτσι ώστε να πληροφορηθούμε πληρέστερα για τη ζωή και το έργο των γυναικών που επιλέξαμε. Ταυτόχρονα, επιδιώξαμε να βρούμε οπτικοακουστικό υλικό σχετικά με αυτές για να αποκτήσουμε ολόπλευρη γνώση για το θέμα μας. Έπειτα, θελήσαμε να μάθουμε κατά πόσο οι άνθρωποι γνωρίζουν και ποια είναι η άποψή τους για τις γυναίκες που άφησαν εποχή στον αθλητισμό και στον πολιτισμό. Γι' αυτό το λόγο συντάξαμε ερωτηματολόγια, στοχεύοντας κυρίως στο παραπάνω ερώτημα. Οι ερωτήσεις, οι οποίες τέθηκαν ήταν έντεκα και σε αυτές κλήθηκαν να απαντήσουν άτομα από δεκαοκτώ ετών και πάνω. Το γεγονός αυτό αποφασίστηκε αφού οι ερωτήσεις απευθύνονταν σε πιο ώριμα άτομα λόγω του δείκτη δυσκολίας τους. Το ερωτηματολόγιο απαρτιζόταν από ερωτήσεις που είχαν κυρίως πληροφοριακό χαρακτήρα. Με αυτό εννοούμε ότι οι ερωτηθέντες καλούνταν να απαντήσουν σε ερωτήματα σε σχέση με τη ζωή των γυναικείων προσωπικοτήτων, σαν ένα είδος quiz. Για παράδειγμα κάποιες από αυτές ήταν: «Ποια είναι η συγγραφέας του Φρανκενστάιν;» ή «Τι γνωρίζετε για τη Λένι Ρίφενσταλ;», κλπ. Παράλληλα, βέβαια, υπήρχαν και ερωτήσεις κρίσεως, με τις οποίες στοχεύαμε στο να μάθουμε τις απόψεις των ερωτηθέντων για το έργο των γυναικών αυτών και τέλος να αναδείξουμε την καλύτερη έπειτα από μία κλειστή ψηφοφορία.

«Γυναίκες που άλλαξαν την ιστορία στις τέχνες τα γράμματα και τον πολιτισμό.»	
Φύλο :	Ηλικία:
1. Ποια από τις παρακάτω ηθοποιούς θεωρείτε εσείς καλύτερη;	
☐ Μελίνα Μερκούρη ☐ Κατίνα Παξινού ☐ Catherine Hepburn	
2. Τι γνωρίζετε για την Λένι Ρίφενσταλ ;	
.....	
.....	
3. Ποια από τις παρακάτω πρωταγωνίστριες στην ταινία «Ποτέ την Κυριακή»;	
☐ Κατίνα Παξινού ☐ Μελίνα Μερκούρη ☐ Φρίντα Κάλο ☐ Catherine Hepburn	
4. Ποια από τις παρακάτω σχεδιάστριες μόδας ανέδειξε τα σπορσάκκα;	
☐ Κοκό Σανέλ ☐ Μαίρη Κουάντ	
5. Ποια συγγραφέας έγραψε το «Φρανκενστάιν»;	
☐ Μαίρη Σέλλευ ☐ Βιρτζίνια Γούλφ	
6. Σε ποιο άθλημα αγωνιζόταν η Νάντια Κομανέτσι;	
☐ Κολύμβηση ☐ Ρυθμική γυμναστική ☐ Στίβο	
7. Ποια ήταν η σύζυγος του Ζύ.Ντασέν ;	
☐ Φρίντα Κάλο ☐ Μελίνα Μερκούρη ☐ Ελένη Μουζάλα	
8. Από πού κατάγεται η Σαπφώ η ποιήτρια;	
.....	
9. Τι ήταν η Μαρία Μοντεσσόρι(επάγγελμα);	
.....	
.....	
10. Σε ποια φωνολογική κατηγορία ανήκει η Μαρία Κάλλας;	
☐ Κοντράλτο ☐ Μεσόφωνος ☐ Σοπράνο	
11. Επιλέξτε τρεις από τις σημαντικότερες γυναίκες που κατά την γνώμη σας άφησαν εποχή (κατά σειρά προτίμησης).	
☐ Μπίλυ Τζιν Κινγκ ☐ Νάντια Κομανέτσι ☐ Φρίντα Κάλο ☐ Σαπφώ ☐ Κατίνα Παξινού ☐ Ελένη Μουζάλα ☐ Μαρία Κάλλας	
Ευχαριστούμε πολύ!!!	

Δεύτερον, δημιουργήσαμε ένα βίντεο στοχεύοντας στη δημιουργία επαφής των ανθρώπων με τις γυναίκες αυτές. Αυτό αποφασίστηκε αφού έγινε η καταμέτρηση των ερωτηματολογίων και διαπιστώσαμε ότι πολλοί δηλώνουν άγνοια σε σχέση με αυτές. Έτσι, εκμαιεύσαμε τις σημαντικότερες πληροφορίες και συνδυάσαμε ήχο, εικόνα και κείμενο για να γίνει ελκυστικό και να πετύχουμε ευκολότερα τον στόχο μας.

Παράλληλα κατασκευάσαμε μια αφίσα, η οποία αποτελείται από διάφορες εικόνες των γυναικών που συμπεριλάβαμε στην ερευνητική εργασία μας. Τη συγκεκριμένη αφίσα χρησιμοποιήσαμε και στην παρουσίαση μας αλλά και με αυτή διακοσμήσαμε την τάξη.

Τέλος για να υπερτονίσουμε τον βασικό στόχο της έρευνάς μας συγγράψαμε χρονολόγια, μοιράζοντάς τα σε πολλά άτομα διαφόρων ηλικιών και κυρίως μικρότερων με στόχο να αποκτήσουν ορισμένες βασικές γνώσεις για τις γυναίκες της εργασίας μας.

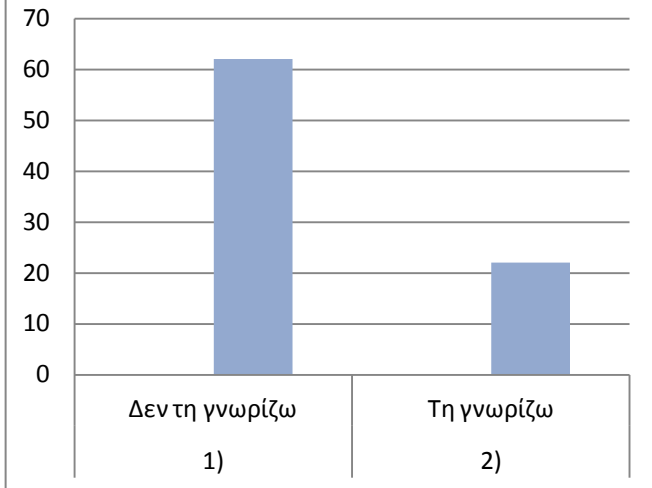
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ερωτηματολόγια

Στα ερωτηματολόγια που συντάξαμε οι ερωτήσεις επικεντρώθηκαν στο πόσο καλά γνωρίζουν οι ερωτηθέντες τις δεκαπέντε γυναίκες που επιλέξαμε αλλά και ποιες από αυτές θεωρούν εκείνοι καλύτερες και επιτυχημένες. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν σε μαθητές ηλικίας 16-18 και σε ενήλικες 35-50 (συνολικό δείγμα 80 ατόμων). Ως γενική παρατήρηση οι μαθητές γνώριζαν τις νεότερες από τις επιλαχούσες γυναικείες μορφές, ενώ συγκριτικά με τις απαντήσεις των ανδρών και των γυναικών (ηλικίας 35-50), οι άνδρες γνώριζαν το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών συγγραφέων και αθλητριών σε αντίθεση με τις γυναίκες που γνώριζαν περισσότερες πληροφορίες για αυτές που έμειναν γνωστές κυρίως στο χώρο της μόδας και της υποκριτικής. Τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων δεν χωρίστηκαν ανάλογα με το φύλο διότι δεν παρατηρήθηκαν μεγάλες αποκλίσεις στις απαντήσεις γυναικών και ανδρών.

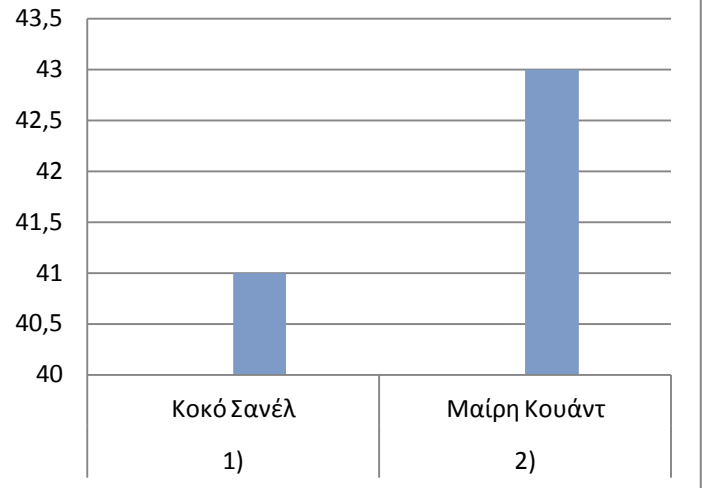
Αγαπημένη ηθοποιός των ερωτηθέντων αναδείχθηκε η Κατίνα Παξινού που αν και ήταν προγενέστερη των υπόλοιπων πιθανών αγαπημένων ηθοποιών ήταν αυτή που έφτασε την πρώτη θέση. Για την πλειονότητα η Λένη Ρίφενσταλ ήταν ένα απρόσωπο που δεν είχαν ακούσει ξανά, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων ήταν λανθασμένες (Σχήμα 1). Στην αγαπημένη ερώτηση των γυναικών, δηλαδή ποια ήταν που λάνσαρε για πρώτη φορά τα σορτσάκια, φάνηκε η πολύπλευρη και συνεχής ενημέρωσή τους για την μόδα, διότι απαντήθηκε ως επί το πλείστον σωστά (Σχήμα 2).

Τι γνωρίζετε για τη Λένη Ρίφενσταλ;

Σχήμα 1

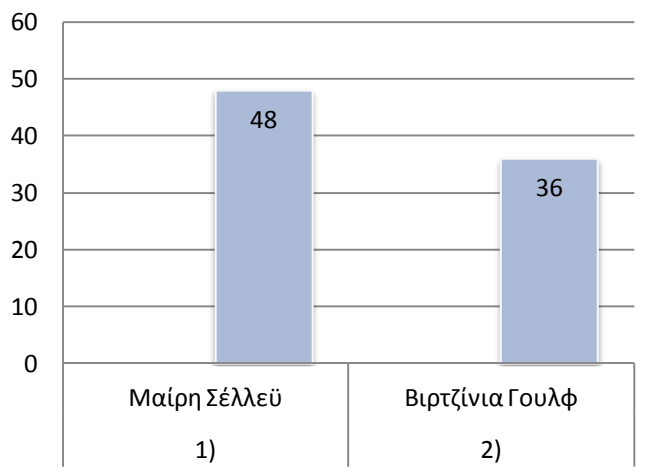
Ποια ανέδειξε τα σορτσάκια;

Σχήμα 2

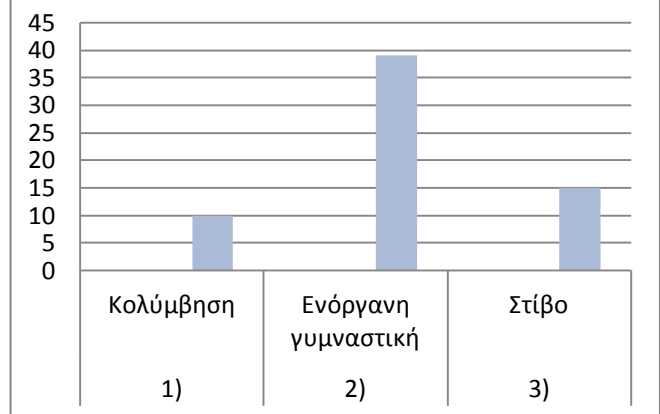
Η Μαίρη Σέλλεϋ είναι ευρέως γνωστή στο κοινό μιας και το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που ερωτήθηκαν (με μεγαλύτερο το ποσοστό των ανδρών) απάντησε σωστά (Σχήμα 3). Σωστές ήταν και οι απαντήσεις στην ερώτηση που αφορούσε στη Νάντια Κομανέτσι, η οποία είναι, όπως φαίνεται, είναι ιδιαίτερα δημοφιλής (Σχήμα 4).

Ποια είναι η συγγραφέας του Φρανκενστάιν;

Σχήμα 3

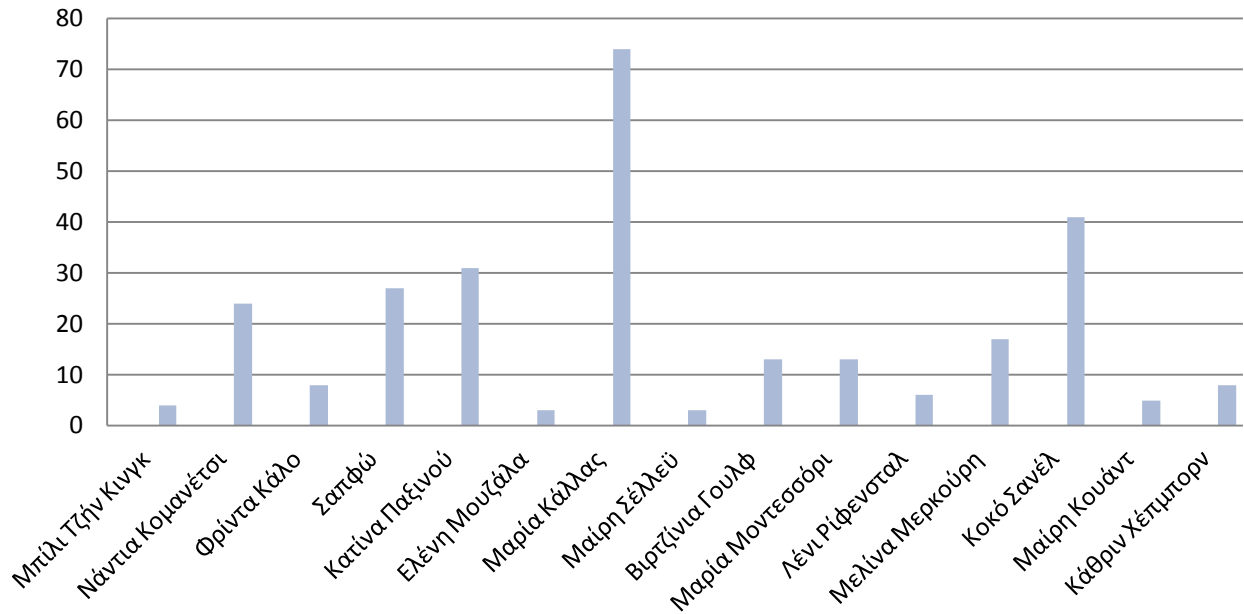
Σε ποιο άθλημα διακρίθηκε η Νάντια Κομανέτσι;

Σχήμα 4

Τέλος σημαντικότερη ήταν η ερώτηση στην οποία οι ερωτηθέντες καλούνταν να επιλέξουν τρεις από τις γυναίκες που συμπεριλαμβάνονται στη λίστα της εργασίας μας, οι οποίες κατά τη γνώμη τους άφησαν εποχή. Την κορυφή άγγιξε η Μαρία Κάλλας, η οποία και λόγω της ελληνικής της καταγωγής είχε ένα επιπλέον πλεονέκτημα. Με μεγάλη διαφορά από αυτή ακολούθησαν η Κοκό Σανέλ και η Σαφώ, η αρχαία Ελληνίδα ποιήτρια. Το παρακάτω γράφημα δείχνει τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας που διεξάγαμε:

Ποια γυναίκα άφησε εποχή;

Βιβλιογραφικές πληροφορίες

Απαραίτητη προϋπόθεση για την συγγραφή της εργασίας μας ήταν οι πληροφορίες που αντλήσαμε από εγκυκλοπαίδειες, βιβλία καθώς επίσης και από το διαδίκτυο.

Μελίνα Μερκούρη (1920-1994)

Η **Μελίνα Μερκούρη** (Μαρία Αμαλία Μερκούρη) γεννήθηκε στις 18 Οκτωβρίου του 1920. Σπούδασε θέατρο στη Δραματική Σχολή του Εθνικού και έκανε το ντεμπούτο της στη σκηνή το 1944. Ως πρωταγωνίστρια καθιερώθηκε το 1949 με το ρόλο της Μπλανς από το έργο του Τένεσι Ουίλιαμς «Λεωφορείον ο Πόθος». Το 1965 παντρεύτηκε τον αμερικανό σκηνοθέτη Ζυλ Ντασέν. Με το γάμο αυτό η Μελίνα απογοιώθηκε. Ο σύζυγός της σκηνοθέτησε μερικές από τις πιο επιτυχημένες ταινίες της Μελίνας, όπως το «Ποτέ την Κυριακή» (1960), κ.ά., οι οποίες την καθιέρωσαν στο εξωτερικό και την έκαναν παγκοσμίως γνωστή. Το όνομα της έχει συνδεθεί στενά με το ελληνικό ταπεραμέντο και την ελληνική ιδιοσυγκρασία. Είναι μία από τους Έλληνες που σημάδεψαν την νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία και έκανε την Ελλάδα υπερήφανη με το ταλέντο της. Υπήρξε μία τρομερά σεξουαλική-θηλυκή μορφή με ντόμπρα και ευθεία συμπεριφορά που απελευθέρωσε τη γυναίκα. Ήταν η κορυφαία εκπρόσωπος μιας αισιόδοξης Ελλάδας που αρνιόταν τη μιζέρια και ονειρευόταν πάντα κάτι καλύτερο για τον εαυτό της. Το άστρο της Μελίνας έσβησε στις 6 Μαρτίου του 1994. (ΓΟΑΙΜ1)

Μαρία Κάλλας (1923-1977)

Η **Μαρία Κάλλας** ήταν υψίφωνος ερμηνεύτρια της όπερας. Γεννήθηκε στη Νέα Υόρκη αλλά η καταγωγή της είναι ελληνική, κάτι το οποίο συνειδητοποίησε από πολύ νωρίς και έφερε την ανάλογη ευθύνη. Αγαπούσε πολύ την Ελλάδα και ονειρευόταν να ζήσει μια ζωή σαν μια αρχαία ελληνική δραματική φιγούρα. Το ταλέντο της ως λυρικής τραγουδίστριας και ως ηθοποιού αναζωογόνησε και

μεταμόρφωσε σε τέτοιο βαθμό την τέχνη της, ώστε οι θαυμαστές της σήμερα να μιλούν για την όπερα «προ» και «μετά Κάλλας». Η ιταλική όπερα χάρη σε αυτήν έζησε μια δεύτερη Αναγέννηση. Είχε βαθιά γνώση του ελληνικού δράματος και αυτό φαινόταν σε κάθε ρόλο που υποδύοταν. Έζησε ό,τι ονειρεύεται ένας άνθρωπος σε επαγγελματικό επίπεδο. Ήταν μύθος αλλά ταυτόχρονα ευάλωτη, ανθρώπινη, αυτοκαταστροφική. Σε προσωπικό επίπεδο έζησε μια ζωή σπαρακτική, σαν δραματική ηρωίδα. Της στοίχισε πολύ ακριβά ο άτυχος έρωτας με τον Αριστοτέλη Ωνάση και η παρακμή της φωνής της τα τελευταία χρόνια της ζωής της. Πέθανε μόνη της μακριά από όλους στο Παρίσι αφήνοντας πίσω μια ολόκληρη εποχή. (ΓΟΑΙΜ1)

Κάθριν Χέμπτον (1907-2003)

Η **Κάθριν Χέμπτον** ήταν μεγάλη ηθοποιός του Χόλιγουντ, η οποία στην καριέρα της κέρδισε 4 Όσκαρ για την ερμηνεία της σε ταινίες, τα περισσότερα από κάθε άλλον ηθοποιό στην ιστορία του κινηματογράφου. Ήταν η πρώτη ηθοποιός που τόλμησε να φορέσει παντελόνι σε ταινία της. Υπήρξε δεινή φεμινίστρια και με αρρενωπό εκκεντρικό στυλ τόσο στην εμφάνιση της όσο και στην ομιλία και την στάση της, άφησε πίσω της ένα χαρακτηριστικό ύφος ερμηνείας. Ο δυναμισμός και η ισχυρή της προσωπικότητα έγιναν σήμα κατατεθέν για τους πρωταγωνιστικούς γυναικείους ρόλους του Χόλιγουντ. (ΚΗΦΒ)

Μαίρη Σέλλευ (1797-1851μ.Χ)

Η **Μαίρη Σέλλευ** γεννήθηκε το 1797 στο Λονδίνο. Γονείς της ήταν ο πολιτικός και φιλόσοφος, Ουίλιαμ Γκόντουν και μητέρα της, η φιλόσοφος και φεμινίστρια, Μαίρη Γουλστόουνκραφτ, οι οποίοι υπήρξαν υποστηρικτές της πολιτικής απελευθέρωσης και της Γαλλικής Επανάστασης. Η Σέλλευ δεν γνώρισε ποτέ τη μητέρα της, διότι πέθανε πρόωρα και έτσι την θεοποίησε μέσα από τα γραπτά της. Η Μαίρη γαλουχήθηκε σύμφωνα με τα πιστεύω των γονιών της. Η ζωή της Σέλλευ υπήρξε θέμα αμφιλεγόμενο και κατακρίθηκε πολύ από τον συντηρητικό κόσμο της τότε εποχής. Όσον αφορά στα έργα της σπουδαιότερο από αυτά θεωρείται ο «Φράνκενσταϊν». Παρά τις δεκάδες αρνητικές κριτικές κανείς δεν αμφισβήτησε τη δύναμη του έργου. Σήμερα ο «Φράνκενσταϊν» κρατεί σταθερά την πρώτη θέση στη γοτθική φιλολογία, εμπνέοντας δεκάδες συγγραφείς και σκηνοθέτες. Μεγάλη επιτυχία ήταν και το έργο της «Τελευταίος Άνθρωπος», εμπνευσμένο εν μέρει από την Επανάσταση του 21'. Το έργο της υποτιμήθηκε για ένα διάστημα και θεωρήθηκε κατώτερο από αυτό του Σέλλευ. Ωστόσο, είναι γενικά αποδεκτό ότι όσο συναίσθημα αναγκάστηκε να κρύψει μέσα της η Μαίρη κατά τη διάρκεια της ζωής της, ξεχύθηκε στις σελίδες της, αφήνοντάς μας σήμερα μερικά από τα πιο δυνατά έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. (50ΓΠΑΤΚ)

Βιρτζίνια Γουλφ (1882-1941μ.Χ)

Η **Βιρτζίνια Γουλφ**, γεννημένη στα τέλη της Βικτωριανής εποχής, ανήκε στη γενιά που εισήγαγε το μοντερνισμό έχοντας να αντιπαλέψει ένα καλά εδραιωμένο κατεστημένο. Υπήρξε κορυφαία λογοτέχνης, κατάφερε να αποδώσει όπως λίγοι την ανθρώπινη κατάσταση ζώντας η ίδια ανάμεσα σε δύο κόσμους: την μποέμ πραγματικότητα του «Κύκλου του Μπλούμσμπερυ»

(Πρόκειται για ένα κύκλο διανοούμενων με προοδευτικές αντιλήψεις που έρχονταν σε απόλυτη ρήξη με το κατεστημένο μιας συντηρητικής εποχής που έδυε. Υποστήριζαν το φεμινισμό, την ελευθερία έκφρασης, τον ειρηνισμό, κ.ά.) και τον δικό της εσωτερικό, σκοτεινό κόσμο. Το αποτέλεσμα είναι μία από τις δυνατότερες φωνές της λογοτεχνίας και της κοινωνίας μας. Η παιδική της ηλικία ήταν διαταραγμένη, μεγάλωσε σε ένα σχετικά συντηρητικό περιβάλλον και δεν έλαβε επίσημη εκπαίδευση. Η Γουλφ ήταν παντρεμένη με τον Λέοναρντ Γουλφ, γάμος που υπήρξε εξαιρετικά επιτυχημένος και της προσέφερε ενθάρρυνση σε κάθε συγγραφική της απόπειρα. Σταθμός στην καριέρα της αποτελεί η ίδρυση του δικού της εκδοτικού οίκου σε συνεργασία με το σύζυγό της, μέσω του οποίου έδωσαν φωνή σε πολλούς ομοϊδεάτες τους, όπως η Γερτρούδη Στάιν, ο Τόμας Έλιοτ και ο Φρόντ. Επιπλέον, οι τραυματικές παιδικές αναμνήσεις της την οδήγησαν στο να στραφεί στον κοινωνικό αγώνα. Μαχόταν στο πλευρό των αντιφρονούντων για τα δικαιώματα των γυναικών, την αταξική κοινωνία, την ειρήνη, χωρίς να περιοριστεί σε θέματα που αφορούν μόνο τη διάνοηση. Οι προσπάθειες της Γουλφ γίνονται ακόμα πιο θαυμαστές εάν αναλογιστεί κανείς την εύθραυστη προσωπικότητά της που άγγιζε την τρέλα, την έλλειψη σαφούς σεξουαλικού προσανατολισμού, τα δύσκολα παιδικά της χρόνια και τη μελαγχολική της διάθεση. Η Βιρτζίνια Γουλφ κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αυτοκτόνησε πέφτοντας στα νερά του ποταμού, έχοντας ήδη πάρει τη θέση που της αξίζει στο πάνθεον των μεγάλων συγγραφέων. **(50ΓΠΑΤΚ)**

Φρίντα Κάλο (1907-1954)

Η **Φρίντα Κάλο** ήταν Μεξικάνα ζωγράφος. Τα έργα της συνδυάζουν επιρροές από το ρεαλισμό, το συμβολισμό και το σουρεαλισμό. Το ζωγραφικό της στυλ δημιούργησε ένα νέο καλλιτεχνικό ρεύμα στη μεξικανική τέχνη. Στη ζωγραφική της κυριαρχούν τα έντονα χρώματα. Μαζί με το σύζυγό της Ντιέγκο Ριβέρα ήταν ιδιαίτερα προοδευτικοί στις απόψεις αλλά και στον τρόπο ζωής τους. Συνέβαλαν από κοινού στο αριστερό κίνημα και φιλοξένησαν τον Λεόν Τρότσκι (Ρώσος Μαρξιστής

πολιτικός) κατά την περίοδο της εξορίας του, ενώ η Κάλο σύναψε μαζί του ερωτική σχέση. Αρκετά έργα της είναι αυτοπροσωπογραφίες, μέσα από τις οποίες εκφράζεται ο προσωπικός πόνος και η σεξουαλικότητά της. Έφυγε από την ζωή 13 Ιουλίου 1954 σε ηλικία 47 ετών. **(50ΓΠΑΤΚ)**

Κατίνα Παξινού (1900-1973)

Η **Κατίνα Παξινού** γεννήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 1900 στον Πειραιά. Κόρη μεγαλοαστικής οικογένειας, και συγκεκριμένα του αλευροβιομήχανου Βασίλη Κωνσταντόπουλου. Θα φοιτήσει αρχικά στη Σχολή Χιλ. Ακόμη σπούδασε μουσική και τραγούδι στο Ωδείο της Γενεύης καθώς και σε άλλες αντίστοιχες σχολές στη Βιέννη και στο Βερολίνο. Ο πρώτος της σημαντικός ρόλος ήταν της Βεατρίκης, στην ομώνυμη όπερα Αδελφή Βεατρίκη. Κατά την περίοδο του πολέμου

εγκαταστάθηκε στις ΗΠΑ όπου και εμφανίσθηκε στο Μπρόντγουεϊ της Νέας Υόρκης. Αποτελεί ηθοποιό-θύλο για τα ελληνικά δεδομένα και το όνομά της έχει συνδεθεί με το πάνθεον των αθάντων Ελλήνων ηθοποιών, που εξαιτίας της διαχρονικότητάς τους θα περάσουν σε πολλές ακόμα γενεές Ελλήνων πολιτών. **(ΓΟΑΙΜΙ)**

Λένι Ρίφενσταλ (1902-2003)

Η **Λένι Μπέρθα Αμαλία Ρίφενσταλ** γεννήθηκε το 1902 στο Βερολίνο στα πλαίσια μίας τυρρανικής οικογένειας. Πρώτη της ταινία ήταν το *Der Blaue Licht*, η οποία απέτυχε εμπορικά. Όταν ο Χίτλερ ανέλαβε την εξουσία, με δική του απόφαση ανέθεσε στη Ρίφενσταλ την πρώτη ταινία με την οποία θα έκανε αυτό που ήξερε πολύ καλά, προπαγάνδα. Οι αντιδράσεις ήταν θυελλώδεις αλλά η πρωτοπόρα χρήση της κάμερας και το ταλέντο της Λένι την ανέδειξαν πολύ σύντομα. Με αφορμή τις ταινίες που δημιουργούσε για το ναζιστικό κόμμα εφηύρε τεχνικές που χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα, όπως η τοποθέτηση της κάμερας πάνω σε γερανό για εντυπωσιακά μονόπλانا, το μοντάζ, η τοποθέτηση πύργων φωτισμού, κ.ά. Η ταινία «Ο Θρίαμβος Της Θέλησης» αποτέλεσε τεράστια εισπρακτική επιτυχία και κέρδισε τρία βραβεία. Παράλληλα, ήταν η ταινία που εδραίωσε τη σημερινή εικόνα του Χίτλερ και κάνει τη Ρίφενσταλ σήμερα να θεωρείται η πιο σημαντική γυναίκα σκηνοθέτιδα του 20^{ου} αιώνα – και, ταυτόχρονα, η ταινία που την έβαλε στην μαύρη λίστα. Παρόλο που η Λένι για τη συνείδηση του κοινού ήταν συνεργός του Χίτλερ, στο ναζιστικό κόμμα επικρατούσε η αντίληψη ότι υπονόμει τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της παράταξης. Μεγάλη της επιτυχία, επίσης, θεωρείται η κινηματογράφηση των Ολυμπιακών Αγώνων, εφαρμόζοντας την καινοτομία με το άναμμα της Ολυμπιακής Φλόγας στην τελετή έναρξης που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Συμπερασματικά, έχει ειπωθεί ότι ήταν τεχνικά από τους πιο ταλαντούχους σκηνοθέτες του προηγούμενου αιώνα αλλά επίσης κατάφερε να ασκήσει την τέχνη της στο Τρίτο Ράιχ, ένα καθεστώς απόλυτα εχθρικό στη γυναικεία δημιουργικότητα. Βέβαια αυτή η συνεργασία είναι και το τίμημα που πλήρωσε ακριβώς σε όλη τη ζωή της. **(50ΓΠΑΤΚ)**

Μαρία Μοντεσσόρι (1870-1952μ.Χ.):

Η **Μαρία Μοντεσσόρι** από τα δεκατρία της ήθελε να ξεχωρίζει σε ό,τι κάνει. Γι' αυτό το λόγο, άλλαξε πολλές φορές γνώμη μέχρι να καταλήξει σε αυτό με το οποίο ήθελε πραγματικά να ασχοληθεί. Τελικά, όμως, την κέρδισε η αγάπη της για τα παιδιά και την οδήγησε στο να αφιερώσει την έρευνά της σε αυτά. Στα πρώτα στάδια ασχολήθηκε με παιδιά που αντιμετώπιζαν νοητική καθυστέρηση. Προσπαθούσε να τους διδάξει με τρόπο τέτοιο ώστε να τους κινήσει το ενδιαφέρον και να τους μεταδώσει εύκολα τη γνώση. Τα αποτελέσματα ήταν πέρα από κάθε προσδοκία. Έτσι, ίδρυσε ένα Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που μελετούσε τα προβλήματα ασθενών από το φρενοκομείο της Ρώμης και λειτούργησε τα πρώτα σχολεία προσχολικής αγωγής, με την ονομασία «τα σπίτια του παιδιού». Σύντομα αυτά έγιναν δημοφιλή σε όλο τον κόσμο. Το σύνολο των απόψεων και μεθόδων της που γρήγορα άρχισαν να βρίσκουν ανταπόκριση στα εκπαιδευτικά συστήματα πολλών χωρών ονομάστηκε Μοντεσσοριανή Αγωγή. Στον πυρήνα αυτής βρίσκεται η ελευθερία του παιδιού τόσο στην έκφρασή του όσο και στην ανάπτυξή του, η οποία πρέπει να γίνει μέσα από το περιβάλλον και τη φύση. Η Μοντεσσόρι πίστευε ότι τα παιδιά διαθέτουν ένα βαθύτερο εσωτερισμό πολύ ανώτερο από αυτό των μεγάλων και ότι πρέπει να τον αφήσουν να αναπτυχθεί ελεύθερα χωρίς την επιβολή των ενηλίκων. Το φασιστικό καθεστώς, όμως, επειδή βρήκε επικίνδυνες τις ελεύθερες και ανατρεπτικές ιδέες της Μοντεσσόρι την εξόρισε από την Ιταλία και αυτή με τη σειρά της βρήκε καταφύγιο στην Ινδία. Η Μαρία Μοντεσσόρι άλλαξε το χάρτη της εκπαίδευσης. Οι επαναστατικές της απόψεις επηρέασαν όλα τα

σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα του κόσμου, αλλά και τη σκέψη της κοινωνίας και της οικογένειας στην αντιμετώπιση των παιδιών. Πήρε το παιδί από το υπόγειο της πατριαρχικής κοινωνίας της εποχής και το έβαλε στο υψηλότερο σημείο της, ως παράδειγμα ηθικής και πολιτισμού. Τέλος, χάρισε σε πολλά παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες την ευκαιρία της μόρφωσης. **(50ΓΠΑΤΚ)**

Σαπφώ (630-570 π.Χ.)

Η **Σαπφώ** είναι μία πολυσυζητημένη και αμφιλεγόμενη προσωπικότητα της Αρχαιότητας, η οποία ακόμα και σήμερα παραμένει τυλιγμένη στην άχλη της Ιστορίας, καθώς δεν είναι γνωστά πολλά για το βίο, ο οποίος φέρεται να ήταν αξιοθαύμαστος. Ήταν λυρική ποιήτρια καταγόμενη από τη Λέσβο. Η Σαπφώ έγραψε ερωτικά ποιήματα, ύμνους στους θεούς και επιθαλάμια (τραγούδια του γάμου). Η ελευθεριότητα που της παρείχε η Λέσβος, της επέτρεψε να δράσει έντονα στο νησί πολιτικά, πολιτιστικά αλλά και ως παιδαγωγός-μουσικός. Ίδρυσε πιθανότατα και Ακαδημία. Η ποίησή της δονείται από αυθορμητισμό και έντονα αισθήματα. Τα ποιήματά της θεωρούνται σήμερα ακόμη πιο διαχρονικά από ποτέ, γι' αυτό το λόγο έχει χαρακτηριστεί αθάνατη Μούσα. **(50ΓΠΑΤΚ)**

Μπίλι Τζην Κινγκ (1943- ...)

Η **Μπίλι Τζην Κινγκ** γεννήθηκε 22 Νοεμβρίου του 1943 στο Long Beach, California, είναι πρώην επαγγελματίας του τένις από τις ΗΠΑ και αποτελεί μία από τις κορυφαίες μορφές αυτού. Έχει κερδίσει 12 Grand Slam στα μονά, 16 Grand Slam στα διπλά γυναικών και 11 Grand Slam στα διπλά ανδρών-γυναικών. Αγωνίστηκε για την ισότητα των γυναικών αθλητριών και προσπάθησε να φέρει το γυναικείο τένις στο επίκεντρο του αθλητικού ενδιαφέροντος σε μια εποχή που ήταν ιδιαίτερα υποτιμημένο. Η Κινγκ είναι συνήγορος ενάντια στον σεξισμό και στην εκμετάλλευση των γυναικών τόσο στον αθλητισμό όσο και στην κοινωνία. Εξαιτίας αυτού, συμμετείχε σε ένα αγώνα τένις που ονομάστηκε «Μάχη των Φύλων» το 1973. Στο συμβολικό αυτό παιχνίδι νίκησε τον παλαιάμο πρωταθλητή του Γουίμπλετον, Μπόμπυ Ρινγκς. Το 1983 η Κινγκ αποσύρθηκε από το αγωνιστικό τένις έχοντας αφήσει πίσω της μία τεράστια κληρονομιά στους μεταγενέστερους αθλητές. **(50ΓΠΑΤΚ)**

Νάντια Κομανέτσι (1961-...)

Η **Νάντια Κομανέτσι** γεννήθηκε στις 12 Νοεμβρίου 1961 στο Ονέστι της Ρουμανίας. Άρχισε την ενασχόληση με τη γυμναστική στα 6 της χρόνια αφού την γοήτευε πολύ ο αθλητισμός. Στο πρώτο της Εθνικό πρωτάθλημα το 1969 τερμάτισε στην 13η θέση. Στα 14 της, συμμετείχε στους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1976 του Μόντρεαλ, όπου και έγινε μία από τις σημαντικότερες αθλήτριες των αγώνων. Στους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες 1980 στην Μόσχα κέρδισε δύο χρυσά και δύο ασημένια μετάλλια. Η Κομανέτσι ανακοίνωσε την απόσυρσή της από την

ενόργανη γυμναστική το 1981. Έχει γράψει το όνομά της με χρυσά γράμματα στην ιστορία του αθλητισμού και παρά το γεγονός ότι έχουν περάσει αρκετά χρόνια από τότε που αποσύρθηκε από την ενεργό δράση, καταφέρνει και διατηρεί τον μύθο της. Ήταν η πρώτη αθλήτρια της ενόργανης γυμναστικής που βραβεύτηκε με το τέλειο 10. Η Νάντια Κομανέτσι υπήρξε το παιδί-θαύμα του αθλητισμού και η ιστορία της ακόμα και σήμερα συγκινεί και συναρπάζει. (ΓΟΑΙΜ2)

Ελένη Μουζάλα
(1953-...)

Η **Ελένη Μουζάλα** είναι διακεκριμένη πιανίστα ελληνοκυπριακής καταγωγής, με διεθνή σταδιοδρομία. Άρχισε πιάνο σε ηλικία 3 ετών με τη μητέρα της. Σε ηλικία 5 ετών έδωσε το πρώτο της ρεσιτάλ, ενώ σε ηλικία 7 ετών της απονεμήθηκε τιμητικό δίπλωμα στον διεθνή μουσικό Διαγωνισμό πιάνου "Μουσικά Νιάτα. Σπούδασε στη Γαλλία με υποτροφίες προτού σκαρφλώσει στις πρώτες θέσεις του διεθνούς στερεώματος. Έχει ηχογραφήσει αρκετά προγράμματα για το Ραδιόφωνο και την Τηλεόραση σε πολλές χώρες, καθώς και δίσκους. Ασχολείται ιδιαίτερα με τη ρομαντική μουσική. Μένει μόνιμα στο Παρίσι. Το 1992 έπαιξε επίσης το Κοντσέρτο του Μ. Θεοδωράκη, κατά την παρθενική επίσκεψη της Ορχήστρας στο Παρίσι μετά από πρόσκληση της Ουνέσκο. Θεωρείται ότι καλύτερο έχει να επιδείξει η χώρα μας αυτή τη στιγμή στο εξωτερικό στον τομέα της μουσικής. (ΓΟΑΙΜ2)

Κοκό Σανέλ (1883-1971)

Η **Κοκό Σανέλ** ήταν μια από τις διασημότερες σχεδιάστριες μόδας του 20ού αιώνα. Το 1909 άνοιξε το πρώτο της κατάστημα στο Παρίσι, με γυναικεία καπέλα. Ίδρυσε ομώνυμο οίκο μόδας που παραμένει στην επικαιρότητα μέχρι σήμερα. Το 1923 δημιούργησε το άρωμα "Σανέλ Νο 5" και εφηύρε το μικρό μαύρο φόρεμα. Οι καινοτομίες της είναι βασικά κομμάτια της γκαρνταρόμπας πολλών γενεών γυναικών. Δεν είναι τυχαίο ότι συσχετίστηκε με το μοντέρνο κίνημα συμπεριλαμβανομένων των Ντιάγκιλεφ, Πικάσο, Στραβίνσκι και Κοκτώ. Όπως αυτοί οι καλλιτέχνες, έτσι και η ίδια ήταν αποφασισμένη να σπάσει τους παλαιούς κώδικες και να βρει ένα τρόπο να εκφράσει τον εαυτό της. Το κοφτερό μυαλό της φαίνεται σε κάθε δημιουργία της. Η Coco Chanel δεν ήταν απλά μπροστά από την εποχή της, ήταν μπροστά από τον ίδιο της τον εαυτό. (CCB)

Μαίρη Κουάντ (1934-...)

Η **Μαίρη Κουάντ** γεννήθηκε το 1934 στο Λονδίνο και σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών του Κολεγίου Goldsmiths. Το 1955 άνοιξε μαζί με τον σύζυγό της Αλεξάντερ Πλάνκετ Γκριν το περίφημο κατάστημά «Bazaar». Στην εν λόγω μπουτίκ αρχικά πουλούσε νεανικά ρούχα επώνυμων σχεδιαστών, αλλά σύντομα άρχισε να σχεδιάζει και η ίδια μερικά μοντέλα. Η αλήθεια είναι ότι η σχεδιάστρια δημιούργησε ουσιαστικά «στυλ» με τα ρούχα που σχεδίαζε. Παράλληλα φωτογραφιζόταν ως μοντέλο και πουλούσε σωρηδόν. Η μίνι φόουστα και τα σορτς, που αποτέλεσαν τη μεγαλύτερη επανάσταση στο χώρο της μόδας τη δεκαετία του 60', οφείλουν την ύπαρξή τους σίγουρα στη σπουδαία αυτή

σχεδιάστρια. Με τα ρούχα της ανέδειξε τη γυναίκα και τη σεξουαλικότητά της. Ηγήθηκε του κινήματος του μινιμαλισμού και συνέβαλε στη διαμόρφωση της Ποπ Αρτ. Καθιέρωσε αυτό που λέμε σήμερα λουκ των σίξτις και το ανάλογο λονδρέζικο στυλ. Το 1966 όταν λανσάρισε τη σειρά καλλυντικών της, η βασίλισσα Ελισάβετ της απένεψε το παράσημο της βρετανικής αυτοκρατορίας. (**MKOWSB**)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από τη βιβλιογραφική έρευνα που διεξήγαμε και τις δράσεις που οργανώσαμε καταλήξαμε στα παρακάτω συμπεράσματα. Αρχικά, οι γυναίκες τις οποίες επιλέξαμε να μελετήσουμε ήταν και συνεχίζουν να είναι αδιαμφισβήτητα σημαντικές. Το έργο τους έχει αφήσει μία τεράστια κληρονομιά και αναγνωρίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο ως μοναδικό. Άλλη στο θέατρο, άλλη στη ζωγραφική, άλλη στη μόδα, άλλη στον αθλητισμό· διαπιστώσαμε ότι όλες μαζί έχουν γράψει ιστορία και άλλαξαν τα δεδομένα στον πολιτισμό. Αυτό πιστοποιείται και από το γεγονός ότι πολλοί από τους ερωτηθέντες της έρευνά μας γνώριζαν για τη ζωή, το έργο και τη συμβολή τους στον πολιτισμό. Η διαχρονικότητα και η σεβασμός στα πρόσωπά τους είναι αυτά που κυριαρχούν. Δυστυχώς, βέβαια, ανακαλύψαμε ότι κυρίως οι νεότεροι άνθρωποι είτε γνώριζαν ελάχιστα πράγματα για αυτές είτε τις αγνοούσαν παντελώς. Γι' αυτό το λόγο οργανώσαμε και κάποιες δράσεις «ενημέρωσης» για τις συγκεκριμένες γυναίκες, με τις οποίες πιστεύουμε ότι καταφέραμε να μιλήσουμε όλους εκείνους που τις αγνοούσαν στο έργο τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΟΑΙΜ1: I.N. Πρωτοπαπαδάκης(2009) , Γνωστά Ονόματα Άγνωστες Ιστορίες ,Αθήνα: Αθ. Σταμούλης

ΓΟΑΙΜ2: N. Πρωτοπαπαδάκης (2010) , Γνωστά Ονόματα Άγνωστες Ιστορίες ,Αθήνα: Αθ. Σταμούλης

50ΓΠΑΤΚ: Νικολαΐδου Δ & Παναγιωτίδου Γ. (2009), 50 Γυναίκες που άλλαξαν τον κόσμο, Θεσσαλονίκη: Αρχέτυπο

CCB : Coco Chanel Biography (2011) [on – line] Available
<http://www.vogue.co.uk/spy/biographies/coco-chanel-biography>

MKOWSB: Mary Quant Official website biography (2005) [on – line] Available
<http://www.maryquant.co.uk/>

KHFB: Katherine Hepburn Full Biography (2012) [on – line] Available
<http://www.biography.com/people/katharine-hepburn-9335828>